

IPV-PRO&POL

Intimate Partner Violence: impact, processen, evolutie en beleid in België

Analyse van interviews met sleutelactoren in de Federatie Wallonië-Brussel (FWB)

Valentine Mahieu, Anne Lemonne, Charlotte Vanneste

Conférence finale 17.02.22 Eindconferentie

Analyse van interviews met sleutelactoren in de FWB

- **Doelstellingen**
- **Methodologie**
- **Belangrijkste uitdagingen bij de uitvoering van beleidsmaatregelen inzake IPV**
- **Conclusies en aanbevelingen**

Steekproef

Sector	Aantal geïnterviewde personen			Aantal interviews
	♀	♂	<i>Totaal</i>	
Politie	6	1	7	6
Justitie	7	2	9	9
Parajustitieel	10	0	10	7
PMS & Preventie	23	4	27	21
Coördinatie	7	1	8	7
Totaal	53	8	61	50

Evaluatie van het beleid

“BOTTOM-UP”

= Aan de hand van de analyse van het discours van actoren uit de verschillende betrokken sectoren

Algemene inductieve analyse (Thomas 2006, Blais & Martineau 2006)

Analyse van 50
semigestructureerde
interviews

Focus op:

- transversalen
dimensies
- Pijnpunten
(onenigheden en
blinde vlekken)

Transsectorale dimensies

1. Concept(en) van IPV

2. Soorten interventies (logica's en moeilijkheden)

3. De netwerken

→ Verduidelijking van de positie van de actoren en de context waarin zij opereren

Een korte historische omweg

Het fenomeen IPV werd lange tijd naar de privésfeer verbannen

Jaren 1970: feministische verenigingen brengen het fenomeen in de « openbaarheid » (eerste 3 opvanghuizen in Franstalig België)

Geleidelijk zetten nationale en internationale initiatieven de problematiek op de politieke agenda:

- 1997: wijziging van het wetboek van strafrecht
- 2001: eerste NAP (elke 4 jaar hernieuwd)
- 2006: « nultolerantiebeleid »
- 2016: Istanbul Conventie

Omstreden definities en opvattingen

Officiële definitie IPV in 2006 en Europese definitie (Istanbul):
IPV kadert in een machtsverhouding

- Individueel niveau
- Structureel niveau

Neutrale juridische definitie:

- Er wordt rekening gehouden met de machtsverhouding tussen de betrokkenen
- Geen verwijzing naar "structurele" machtsverhoudingen

Model geweldcyclus
Col 4/2006
verworven (in theorie)

« Processus de domination conjugale » (PDC)-model

Systemische kijk op IPV met nadruk op machtsverhoudingen

Onderscheid tussen situationeel geweld (SG) en controle

Justitie

Politie

Interventie bij daders

Hulpmiddelen centra

Historische opvanghuizen

Psychomedische & sociale sector (PMS)

Moeilijkheid om SG en contrôle te onderscheiden in concrete gevallen

Niet-gespecialiseerde actoren

Een feministische of genderaanpak: een vraagstuk

Struikelblok
« Feministische »
dimensie : onbetwistbaar
voor sommigen,
bespreekbaar voor
anderen

- Standpunt van de betrokkenen
- Met betrekking tot kennis en begrip van feministische & sociologische theorieën over gender
- Binnen een politiek-administratief en "disciplinair" gebied (d.w.z. politie, justitie, psycho-medisch-sociaal, coördinerende actor)
- Belangrijke dimensies voor het begrijpen van hun visies en interventies op vlak van IPV.

Andere sector, andere interventielogica

- **Strafrechtelijke rationaliteit (politie en justitie)**
 - Doelstellingen: kwalificatie van een strafbaar feit, vervolging, veroordeling (schadevergoeding voor het slachtoffer?).
 - Proces van verificatie en specifieke beslissingen op grond van materiële bewijzen, luisteren naar beide partijen, basis van een beslissing op grond van een straf- en procesrecht...)
- **Hulprationaliteit (psycho-medische-sociale sector)**
 - Zorgethiek, empowerment van slachtoffers, responsabilisering van daders, (re-)integratie.
 - Actief luisteren, belang van de betekenis voor de persoon zelf + zijn/haar eigen middelen
- **En daartussen de parajustitiële sector**

Andere soorten situaties en doelgroepen?

Politie en justitie

- Zeer uiteenlopende situaties (bijvoorbeeld op aangeven van de buren, zonder klacht van het slachtoffer...)
- waargenomen prevalentie van situationeel geweld
- Ontmoeten daders en slachtoffers (verwisselbaarheid van rollen)
- Korte interventietijd (evaluatie?)

PMS en preventie sector

- Perceptie dat men meer machtsverhoudingen tegenkomt (in ieder geval in vluchthuizen) - hulplijn: in 90% van de oproepen wordt een machtsverhouding herkend.
- Vaak ontmoeting met één van de twee partijen (ook al zijn er enkele bruggen tussen gespecialiseerde verenigingen)
- Langere interventietijd en PDC instrument

Belangrijk om « capaciteit » van elke actor te verduidelijken teneinde de aard van de situatie correct te identificeren?

- Vermogen om de verschillende modellen (of tenminste PDC) te operationaliseren
- Blinde vlekken inherent aan de specifieke situaties en het publiek

Hoe instellingen trachten om zich aan te passen aan IPV

Ontwikkelingen in de gerechtelijke aanpak

- COL 3 en COL 4/2006
 - Uitgebreid concept
 - Code 42 – familiaal geschil- en context
 - Risicobeoordelingsinstrument

Ontwikkelingen in de psycho-medico-sociale zorg

- Klinische aanpak
 - Meer dichotomisch (zelfs als er bruggen zijn) + verspreiding en zeker gebruik van de PDC

Samenwerkingsverbanden

- Debatten, informatie, acties... op lokaal niveau rond IPV

Managementslogica en politieke prioriteiten

Voor de politie en de rechterlijke macht

- Beheer van de stroom
- Gebrek aan een echte prioriteit en opleiding
 - Moeilijkheden bij het beoordelen van de context van geweld door personeel
 - Opzet van de interventie

Voor de PMS-sector

- Gebrek aan :
 - Opvangplaatsen
 - Diensten voor daders
 - Diensten voor bepaalde slachtoffers (meervoudig kwetsbaar, mannen, LGBTQIA+ enz.)
 - Opvolging op lange termijn
 - Bruggen tussen dader- en slachtofferdiensten

Netwerken

Voordeel van wederzijdse kennis, het opstellen van gemeenschappelijk referentiekader, een gemeenschappelijke taal, gemeenschappelijke middelen

Provinciale coördinatie

Weinig politie
en justitie
aanwezig

Turnover
Werkdruk
Niet erg concreet en operationeel

Belangrijke rol van
de slachtofferonthaal
en -bejegening

Voornamelijk
samengesteld uit
psychosociale actoren op
lokaal niveau
Onderwerpen:
- informatie
- opleidingen

Feminisme

Provinciale coördinatie

Bij casusoverleg

Politie en justitie in
het voordeel

PMS & preventie ten nadele van:

- Het Vlaamse centralisatiemodel (Family Justice Centers)
- IPV-referentiekader
- Einde van de feministische sociale sector
- Grotere afstand tav gebruikers
- Beroepsgeheim

« Carrefour de la sécurité » (???)

De paradox

Vraagtekens bij
« de gerechtelijke voorrang »:
Vnl. nultolerantie wordt door
door alle actoren in vraag gesteld

Justitie:
Heeft het gevoel veel
energie te verbruiken

PMS & Preventie:
Justitie is inefficiënt en
ondoeltreffend

Iedereen is van mening
dat er op het niveau van
de PMS & Preventie een
gebrek aan middelen is.

Conclusies

Goede vooruitgang (normen, instrumenten, mentaliteit...)

Maar er zijn nog zwakke punten...

- Refentiekader IPV? Een gebrek aan akkoord over definitie...
- Welk model nemen we aan?
 - Rol van justitie?
 - En wat is het doel van de maatschappelijke reactie?

Dank u voor uw aandacht

Voor meer informatie :

- Valentine.Mahieu@just.fgov.be
- Anne.Lemonne@just.fgov.be
- Charlotte.Vanneste@just.fgov.be